

Opätovné použitie textilu je široké

ZODPOVEDNOSŤ

O zbere hovorí Juraj Schwarz, poradca SATEX pre legislatívu a komunikáciu, a Tomáš Štefančík, obchodný riaditeľ EKOCHARITA.

Katarína Šebejová @h
katarina.sbejova@mafrazlovakia.sk

Ako je to s opätovným použitím textilu?

JSCH: Pri zbere textilu existuje možnosť opätovného použitia vo výrazne vyššej miere ako pri iných druhoch povinne triedených zložiek. Pri nakladaní s ním sú preto vhodné iné formy zberu s dôrazom na zachovanie kvality materiálu pre prípravu na opätovné použitie či priamo na opätovné použitie.

V ktorých krajinách EÚ už je zodpovednosť výrobcov za textil a kedy bude na Slovensku?

JSCH: Okrem Francúzska platí rozšírená zodpovednosť výrobcov napríklad aj v Maďarsku a Holandsku. Slovenské ministerstvo životného prostredia avizovalo nastavenie legislatívy v roku 2025 a platí by mohla od roku 2026. Základné tézy tejto povinnosti určuje najnovšia revízia Európskej smernice ES 2008/98/ES o odpadoch.

Akú je v súčasnosti platná legislatíva týkajúca sa zberu textilu?

JSCH: Takáto legislatíva na Slovensku v zásade neexistuje, povinnosť pre obce vznikla doplnením textilu do zoznamu odpadov, pre ktoré sú povinné zaviesť samostatný zber.

Sú obce schopné zabezpečiť zber odpadového textilu tak, aby sa zhodnocovali?

TŠ: Určite nie plnohodnotne, a to z dvoch dôvodov. Jedným je

Opätovný predaj vyzbieraného použitého textilu.

FOTO: EKOCHARITA

nedostatočná kapacita spracovateľov odpadového textilu alebo textilu nižšej kvality a druhým žiadne financovanie zo strany výrobcov, ako to poznáme v prípade plastov, skla, papiera a podobne, myslím tým systém rozšírenej zodpovednosti výrobcov vyhradeného výrobku. Väčšina obcí, ktoré zbierajú nejakým spôsobom odpadový textil, teda nie textil, ktorý patrí do kontajnerov Ekocharity, ukladá tento textil na skládky odpadu. To je holý nezmysel.

Koho spája SATEX?

JSCH: Asociácia SATEX spája relevantné subjekty na trhu s predajom, výrobou a so spracovaním textilu na Slovensku, aby sa stali súčasťou legislatívneho procesu prípravy pravidiel zberu textilu a povinnosti, ktoré sa budú týkať výrobcov textilu v súvislosti so zavedením rozšírenej zodpovednosti výrobcov. V súčasnosti má asociácia 17 členov, ktorí zastupujú znač-

ky ako CCG, Exisport, Dedoles, Halfprice, Reserved, Sinsay, Decathlon, House, Crop, Modivo a tiež textil v refazcoch Tesco, Lidl, Kaufland a ďalších.

Od kedy je SATEX zaregistrovaný a kto ho zakladal?

JSCH: SATEX bol ako Slovenská asociácia textilných výrobcov, distribútorov, spracovateľov a spolupracujúcich partnerov zapísaný v registri záujmových združení právnických osôb v septembri 2023. Medzi zakladateľmi boli JURA TERRA, EKOCHARITA s viacerými pobočkami a TRIBTEX.

Akú úlohu si SATEX stanovil?

JSCH: Úlohou SATEXU je príprava výrobcov na ich povinnosti evidencie výrobkov uvedených na trh a poplatkov za tieto množstvá, aj na legislatívne záväzky súvisiace s rozšírenou zodpovednosťou výrobcov. Komunikujeme tiež s ministerstvom životného prostredia.

Príbudnú triediace kapacity?

JSCH: Oficiálne neboli ohlásené žiadne nové kapacity. Očakáva sa rozšírenie kapacít existujúcich recyklátorov a výrobcov výrobcov z odpadového textilu. Slovenské triediare budú naďalej využívať svoje kapacity pre zahraničný materiál, najmä z dôvodu jeho vyššej kvality a bonity pre predajné siete secondhandov. Slovenský textil bude mať uplatnenie najmä ako surovina pre energetické zhodnotenie alebo recykláciu.

Aký projekt má TRIBTEX?

JSCH: Projekt vznikol na základe dopytu po recyklácii odpadového textilu. Počíta s triediacou linkou pre textil vhodný na prípravu na opätovné použitie a s drvičou na odpadový textil pre energetické zhodnotenie alebo na surovinu napríklad pre izolačné materiály a podobne. Investičné náklady zhruba dva milióny eur sú financované vďaka private equity fondu SEOP,

ktorý je zameraný na investičné príležitosti v odpadovom hospodárstve a obnoviteľných zdrojoch energie.

Čo chystá SATEX v roku 2025?

JSCH: Jednou zo snáh je príprava výrobcov a infraštruktúry na zberové povinnosti podľa novej smernice EÚ. Väčšina členov je veľmi aktívna v zbere šatstva a obuvi vhodnej na opätovné použitie priamo v predajniach. Vďaka členom SATEX dnes môžu občania svoje nepotrebné, no stále kvalitné oblečenie a topánky odovzdať vo väčšine obchodov najväčších módnych značiek na Slovensku.

Koľko ton kvalitného textilu vyzbiera Ekocharita ročne?

TŠ: Ekocharita ročne vyzbiera okolo tritisíc ton kvalitného, opätovne použiteľného textilu a šatstva. Spätný zber v predajniach tvorí menej ako jedno percento z celkového zberu. Väčšina je vyzbieraná kontajnerovým spôsobom.

Čo prináša spätý zber textilu?

TŠ: Spätný zber textilu, šatstva a obuvi v predajniach je unikátny spôsob, ako sa spotrebiteľ dokáže zbaviť svojho starého, ale stále kvalitného kúska oblečenia, priamo počas nákupu nového. Ekocharita vyzbiera v roku 2024 vyše 20 ton šatstva a obuvi cez projekt spätého zberu v predajniach módnych značiek na celom Slovensku. V roku 2025 máme spolu s výrobcami ambíciu množstvo minimálne zdvojnásobiť.

Silnie Ekocharita aj v teréne?

TŠ: Nie, z terénu sme za posledný rok stiahli viac ako 400 kontajnerov na opätovne použiteľný textil a šatstvo. Kvalita upadá a ľudia do kontajnerov začali hádzaf aj odpadový textil, ktorý tam nepatrí. V lokalitách, kde to bolo možné, sme pristúpili buď k redukcii stojísk, alebo sme úplne odišli. V teréne teraz pribúdajú nádoby na zber odpadového textilu v rámci zberných dvorov.

ORGANIZÁCIE ZODPOVEDNOSTI VYROBCOV

Obchodné spoločnosti (názov, právna forma, sídlo, autorizácia*)
ASEKOL SK, s. r. o., Bratislava, BA, E, O
E-cycling, s. r. o., Banská Bystrica, BA, E, O
NATUR-PACK, a. s., Bratislava, BA, E, O
SEWA, a. s., Bratislava, BA, E, O
SLOVMAS, a. s., Bratislava, BA, E, P
NOWAS, s. r. o., Bratislava, E, O, P
INSA, s. r. o., Sereď, BA
MACH TRADE, s. r. o., Sereď, BA
POWER BATTERY, s. r. o., Banská Bystrica, BA
Spoločný baterkový systém, n. o., Nitra, BA
1. východoslovenská OZV, s. r. o., Košice, O
ENVI - PAK, a. s., Bratislava, O
Reclay Systems, s. r. o., Bratislava, O
ELT Management Company Slovakia, s. r. o., Bratislava, P
OZV Pneu, s. r. o., Prievidza, P
Združenia (názov, právna forma, sídlo, autorizácia*)
ELEKOS, Záujmové združenie právnických osôb, Nitra, E, O
EKOLAMP Slovakia, Združenie výrobcov a distribútorov svetelnej techniky, Nové Zámky, E
ENVIDOM, Združenie výrobcov elektrospotrebičov pre recykláciu, Bratislava, E
Auto Recycling, Záujmové združenie právnických osôb, Bratislava, V
*Symboly podľa ISOH (informačný systém odpadového hospodárstva)
O – obšly, E – elektrozariadenia, BA – batérie a akumulátory, P – pneumatiky, V – vozidlá